

Poznań, 13 kwietnia 2017 r.

Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁAŃ NA RZECZ JAKOŚCI KSZTAŁCENIA NA WYDZIALE NEOFILOLOGII W 2016 ROKU

I. Wstęp

Sprawozdanie uwzględnia ocenę działań w zakresie jakości kształcenia podjętych na Wydziale Neofilologii w 2016 roku na podstawie danych z trzech dokumentów:

- **raportu z badania jakości kształcenia na UAM** prowadzonego wśród studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, doktorantów oraz nauczycieli akademickich w roku akademickim 2015/2016. Szczegółowy raport z badań umieszczony jest w zakładce Jakości Kształcenia na stronie domowej Wydziału Neofilologii: <https://wn.amu.edu.pl/strona-glowna/wn/jako-ksztacenia/badanie-jakosci-ksztacenia-na-wydziale-neofilologii-w-roku-akademickim-20152016-raport>

- sprawozdań poszczególnych jednostek z **realizacji rekomendacji wydziałowych na rok 2016**

- **wyniki audytu przeprowadzonego w 2016 roku** w Katedrze Skandynawistyki, w Instytucie Filologii Germańskiej, Katedrze Ekokomunikacji oraz na Wydziałowym Studium Kształcenia Tłumaczy.

Rekomendacje Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia na 2017 rok zostają przedłożone Radzie Wydziału osobnym dokumentem.

Dobiega również końca **uzupełniający audyt wewnętrzny** dziewięciu jednostek Wydziału Neofilologii. Są to: Katedra Studiów Azjatyckich, Instytut Filologii Germańskiej, Instytut Filologii Rosyjskiej i Ukraińskiej, Katedra Ekokomunikacji Instytut Filologii Romańskiej, Instytut Lingwistyki Stosowanej, Katedra Skandynawistyki. Audyt polega na sprawdzeniu, na ile uwzględniono zastrzeżenia z poprzednich audytów w latach 2014-2016. Ponadto Kierownicy poszczególnych jednostek udzielili odpowiedzi na pytania o proces dyplomowania, rekrutację/ najbardziej popularne specjalności, praktyki, przedmioty praktyczne oraz znajomość karier absolwentów. Wyniki audytu zostaną przedstawione osobnym pismem w kwietniu br.

II. Analiza wyników ankiet

Raport dotyczy wyników kolejnej edycji badania jakości kształcenia przeprowadzonego na UAM w okresie od 4 maja do 7 lipca 2016 r. W badaniu wzięło udział **59 nauczycieli**

akademickich z WN, tj. 14% ogółu zatrudnionych na wydziale (dla porównania w zeszłorocznej edycji było ich 64, choć procentowo 10 %), **20 doktorantów**, tj. 21% (w ubiegłym roku również 20, choć było to 18%), **575 studentów studiów stacjonarnych**, tj. 16% ogółu, **w tym** ze studiów stacjonarnych I. stopnia 475 studentów, tj. 18 % (dla porównania w ubiegłym roku było to 374, tj. 14 %), 96 studentów ze studiów stacjonarnych II. stopnia, tj. 11% (w ubiegłym roku 73 studentów, tj. 10%) oraz **51 studentów studiów niestacjonarnych**, tj. 14% (w ubiegłym roku 12, 8%).

Nauczyciele akademicy:

Najlepiej ocenianymi elementami są: praca administracji w jednostce, poziom wiedzy i kompetencji nauczycieli akademickich w jednostce; natomiast najgorzej ocenianymi elementami możliwość okresowej koncentracji na pracy naukowej lub dydaktyce oraz system wynagradzania najlepszych dydaktyków.

Doktoranci:

Najlepiej ocenianymi elementami są (podobnie jak w grupie nauczycieli akademickich): praca administracji w jednostce, poziom wiedzy i kompetencji nauczycieli akademickich w jednostce; najgorzej ocenianymi elementami są: szkolenia, kursy, zajęcia rozwijające umiejętności dydaktyczne oraz dostępność specjalistycznego oprogramowania do badań.

Studenci stacjonarni:

Najlepiej ocenianymi elementami są: praca dziekanatu oraz kompetencje nauczycieli akademickich; najgorzej: możliwość uczestniczenia w badaniach naukowych oraz oferta zajęć do wyboru.

Ponadto należy zwrócić uwagę na stosunkowo wysoki wskaźnik odpowiedzi odnośnie zmiany jakości kształcenia: „pod pewnymi względami się poprawiła, pod innymi pogorszyła” – aż 38 %, 25 % respondentów sygnalizuje brak zmiany.

Dość optymistyczne są wskaźniki odnośnie ponownego wyboru uczelni UAM (gdyby miał on nastąpić) – 62 % z WN zadeklarowało ponowny wybór uczelni (57 % ponowny wybór kierunku). Jedynie 15 % zadeklarowało brak ponownego wyboru UAM (gdyby mieli podjąć ponowną decyzję). Warto zwrócić uwagę, że w tej grupie aż 52 % wskazało na konstrukcję programów jako przyczynę swojej negatywnej deklaracji.

Bardzo dobrze ocenianymi przez studentów elementami są: dostępność sylabusów (aż 47% ocenia to bardzo dobrze) oraz wsparcie opiekuna pracy dyplomowej (również 47 % ocenia to bardzo dobrze).

Studenci niestacjonarni:

Najlepiej ocenianymi elementami są (jak wśród studentów studiów stacjonarnych): praca dziekanatu oraz kompetencje nauczycieli akademickich; najgorzej: możliwość uczestniczenia w badaniach naukowych oraz oferta zajęć do wyboru.

57 % studentów zadeklarowało ponowny wybór uczelni UAM, 65% wybór kierunku (w przypadku gdyby stanęli przed ponownym wyborem).

Również tutaj bardzo dobrze ocenianymi elementami są dostępność sylabusów (50% ocenia to bardzo dobrze). 45 % studentów bardzo dobrze ocenia organizację zjazdów, a jedynie 2 % ocenia ją bardzo źle.

Wnioski: Niepokoi ciągle bardzo niska frekwencja w badaniu zarówno nauczycieli akademickich, jak i studentów.

Trudno jednoznacznie powiązać wyniki ankiety ze stosunkowo słabym naborem na studia magisterskie na rok 2016/2017, gdyż studenci, którzy nie dokonaliby ponownego wyboru UAM, nie uzasadniają tego brakiem perspektyw na pracę. 52 % jako powód negatywnej decyzji wskazuje na programy nauczania, 43 % na jakość kształcenia, a jedynie 20 % brak perspektyw na pracę po studiach (przy tym pytaniu nie było podziału na studia I i II stopnia). Niska ocena odnośnie oferty zajęć do wyboru może oznaczać, że wśród studentów jest oczekiwanie poszerzenia tej oferty, natomiast szerszej interpretacji może wymagać negatywna ocena możliwości udziału w badaniach naukowych: najprawdopodobniej chodzi tu o możliwości stypendialne w powiązaniu z wyjazdami zagranicznymi (na studia częściowe i kwerendę).

III. Wnioski ze sprawozdań cząstkowych odnośnie realizacji rekomendacji wydziałowych w 2016 roku

Cel	Realizacja
<p>Podniesienie liczby respondentów biorących udział w badaniach ankietowych (zarówno nauczycieli akademickich jak i studentów).</p>	<p>Wszystkie jednostki sygnalizują przeprowadzanie akcji informujących o ankietach. Akcje te najczęściej przebiegają dwustopniowo: najpierw wśród nauczycieli akademickich (np. w IFG na Radzie Instytutu), a za ich pośrednictwem wśród studentów – mailem lub przez bezpośrednią zachętę. Są ponadto stosowane różne inne sposoby komunikacji, bezpośrednie, przez USOS (jak np. w IJ) lub (jak np. IFG przez stronę domową, gabloty i tablice informacyjne).</p>
<p>Weryfikacja treści ankiet oceniających nauczycieli akademickich (informacja zwrotna dla studentów).</p>	<p>Wszystkie jednostki Wydziału Neofilologii potwierdzają systematyczną pracę nad weryfikacją wyników ankiet oceniających nauczycieli akademickich, w tym rozwiązywanie problemów sygnalizowanych przez studentów. W ocenie przedstawicieli poszczególnych jednostek problemy sygnalizowane w ankietach są rozwiązywane w sposób kompetentny, a zaraz zapewniający zachowanie poufności. Najważniejszym ze sposobów reakcji na sygnały o problemach w nauczaniu są hospitacje.</p> <p>ILS sygnalizuje brak możliwości reagowania na niektóre prośby studentów dotyczące liczebności grup, które wynikają z braków kadrowych i stosowania nadgodzin. IFG przestrzega utrwalonych od kilku lat procedur przy przeprowadzaniu ankiet oceniających pracowników na każdym z etapów: (1) przed uruchomieniem ankiet przeprowadzane są spotkania z przedstawicielami Samorządu Studentów (apel o merytoryczną ocenę i przestrzeganie zasad kultury w komentarzach); (2) pracownicy zachęceni są do autoanalizy wyników ankiet, ponadto przedstawiane są one na Radzie Instytutu, zebraniu instytutowym, przekazywane Kierownikom Zakładów i Pracowni; (3) informacja zwrotna dla studentów odbywa się przy poszanowaniu zasad poufności (bez podawania np. personaliów); reakcja polega na poufnych sugestiach dyrekcji wobec wykładowców (tu np. poprzez zachęcanie do zmiany sposobu lub stylu prowadzenia zajęć); w uzasadnionych przypadkach skutkuje odpowiednią obsadą poszczególnych zajęć lub komisji egzaminacyjnych; otwarta informacja zwrotna następuje jedynie w odpowiedzi na otwarte (nieanonimowe) petycje studentów. Podobny sposób postępowania ma miejsce w IFRiU: Problemy sygnalizowane w ankietach są omawiane z dyrekcją jednostki, wykładowcami oraz ze studentami w</p>

	<p>celu uzyskania szczegółowych informacji i znalezienia odpowiedniego rozwiązania. W przypadku niezadowolającej oceny nauczycieli akademickich w ankietach studenckich, podejmowane są określone działania: 1) korekta sylabusów w zakresie efektów kształcenia lub dostosowanie treści modułu do oczekiwań i zainteresowań studentów; 2) diagnoza odnośnie aspektu wizerunkowego danego nauczyciela i jego potencjalnego wpływu na oceny studentów; 3) cykliczne hospitacje diagnozujące i doradcze; 4) inne działania mające na celu poprawę interakcji pomiędzy studentami i nauczycielem akademickim, który uzyskał niezadowolającą lub negatywną ocenę w ankietach.</p>
<p>Poprawa postaw studentów</p>	<p>Savoir vivre, regulaminy, rozwiązywanie problemów: Wszystkie jednostki WN deklarują prowadzenie akcji i spotkań informacyjnych (szczególnie dla studentów pierwszego roku wszystkich specjalizacji studiów licencjackich i magisterskich) odnośnie regulaminu studiowania, akademickiego <i>soavoir vivre</i>, przestrzegania praw autorskich w sporządzaniu prac zaliczeniowych lub dyplomowych. Tego typu spotkania w IFG są również organizowane dla uczestników seminariów licencjackich. IFRiU, informuje iż określonych przypadkach konieczne było rozwiązywanie problematycznych / konfliktowych, sygnalizowanych przez poszczególnych wykładowców, dotyczących m.in. lekceważącego stosunku studentów do zajęć i wykładowców, problemów zdrowotnych studentów, studentów z zaburzeniami psychicznymi. Wymagały one skutecznego, acz wyważonego sposobu reagowania. W przypadku II inne określone regulaminem zasady studiowania (kwestie urlopu, przepisanie oceny) są prezentowane na monitorach usytuowanych na korytarzach. Studenci mogą się też zwrócić do Komisji do spraw uznawalności kształcenia umieszczonej na domowej stronie internetowej oraz znaleźć informacje w zakładce DLA STUDENTA - http://ij.amu.edu.pl. W roku bieżącym trwają prace nad wdrożeniem nowej strony, która będzie przystosowana do wyświetlania na różnego rodzaju urządzeniach oraz będzie przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych (zmiana wielkości czcionek, kontrastu). Na korytarzach na II oraz III piętrze znajdują się stanowiska komputerowe z dostępem do sieci za pośrednictwem, których można sprawdzać bieżące informacje.</p> <p>Rzetelność i prawa autorskie w pracach dyplomowych: Ze wszystkich jednostek sygnalizowane jest powszechne stosowanie Otwartego Systemu Antyplagiatowego (OSA) oraz innych zasad składania i archiwizacji prac dyplomowych określone przez system APD (zawierających konieczność złożenia oświadczenia o samodzielnym napisaniu pracy dyplomowej i zgodności wersji elektronicznej pracy dyplomowej z wersją drukowaną). Promotorzy posiadają instrukcje korzystania z tego systemu oraz interpretacji i analizy wykazanych w raporcie z OSA danych, z uwzględnieniem takich czynników, jak: podejrzane statystyki, białe znaki, stosowanie innego typu czcionek itp.).</p> <p>Odnosnie udostępniania tematów prac dyplomowych dla studentów: Tematy nowszych prac licencjackich i magisterskich są udostępniane systemowo w Archiwum Prac Dyplomowych. W KEKO są one dostępne u wykładowców prowadzących seminaria.</p>

	<p>W IJ nie ma jednolitego dla wszystkich zakładów spisu prac magisterskich czy licencjackich. Na stronach poszczególnych zakładów IJ znajdują się wykazy tematów prac magisterskich i licencjackich, co może ułatwić studentom podjęcie odpowiedniego tematu do opracowania, nakierować go na tematykę oraz pozwala uniknąć stworzenia opracowania dotyczącego tematu, który był już wcześniej opracowany (np. http://baltolog.home.amu.edu.pl/?page_id=62). ILS sygnalizuje, iż ogłaszanie tematów prac magisterskich i licencjackich na stronach internetowych budzi obiekcje niektórych prowadzących seminaria. Kwestia jest przedmiotem rozważań Rady Naukowej ILS. W IFG studenci są zapoznawani z przykładowymi tematami prac licencjackich i magisterskich podczas spotkań z promotorami, a także w opisach seminariów magisterskich dostępnych na stronie domowej IFG oraz na tablicach informacyjnych. Informatory dotyczące seminariów licencjackich i magisterskich w IFRiU, zawierające m.in. przykładowe tematy prac oraz zakres materiału objętego egzaminem dyplomowym są umieszczone na stronie domowej.</p>
<p>Doskonalenie pracy dydaktycznej</p>	<p>Jednostki informują bądź o zorganizowanych szkoleniach dydaktycznych, w zakresie e-learningu, bądź o potrzebach w tym zakresie (zapotrzebowanie kurs e-learningowy zgłoszono np. w KEKO).</p> <p>Konkretne przykłady: W IJ (roku akademickim 2015/16) duża część pracowników uczestniczyła w 3-tygodniowym kursie projektowania oraz zarządzania kursami e-learningowymi, zakończonym wystawieniem certyfikatu, co powinno w najbliższym czasie przekładać na popularyzowanie prowadzenia zajęć w tej formule (przewidziane w sylabusach w późniejszym okresie). Na wydziałowej platformie e-learningowej IJ udostępnia np. kursy języka angielskiego, teorii i praktyki przekładu oraz translatoologii i legilingwistyki. Pracownicy IJ brali udział w szkoleniach z zakresu dostępności materiałów cyfrowych do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami oraz w seminariach mających na celu podnoszenie kwalifikacji w zakresie dydaktyki języków obcych (m.in. języka rosyjskiego, nowogreckiego, litewskiego itp.). Ponadto pracownicy IJ podnoszą swoje kwalifikacje także podczas wyjazdów do innych ośrodków naukowych w kraju lub za granicą w ramach projektów lub umów (m.in. kontynuacja współpracy z Republiką Litewską na podstawie Umowy Stowarzyszeniowej z Konsorcjum, czyli Uniwersytetem Wileńskim, Litewskim Uniwersytetem Edukologii i Uniwersytetem im. Witolda Wielkiego w Kownie). Baza pomocy dydaktycznych w postaci nowoczesnego sprzętu jest ciągle poszerzana, doposaża się również istniejące w IJ sale dydaktyczne o charakterze tematycznym.</p> <p>Pracownicy IFG biorą udział w szkoleniach dla tłumaczy, w szkoleniach z e-learningu, w warsztatach literaturoznawczych prowadzonych przez wykładowców z Kilonii, w Wydziałowych Kolokwiach Dydaktycznych. Poszerzona została oferta seminariów dydaktycznych dla doktorantów IFG, tu np. Metody i techniki glottodydaktyczne; Podejście międzykulturowe w dydaktyce języków obcych; Techniki prezentacji akademickiej.</p> <p>Pracownicy dydaktyczni IFRiU mają możliwości doskonalenia w ramach warsztatów dla nauczycieli j. rosyjskiego, odbywających się w ramach corocznego listopadowego Festiwalu Kultury</p>

	Wschodniosłowiańskiej „MiMoKi”. Informacja o możliwościach wyjazdów i staży, możliwościach dofinansowania w zagranicznych ośrodkach akademickich i ośrodkach naukowo-badawczych jest na bieżąco przekazywana pracownikom.
Stala weryfikacja programów kształcenia zgodnie z KRK	Weryfikacja metod kształcenia w oparciu o KRK oraz uchwały Senatu UAM we wszystkich jednostkach odbywa się w sposób ciągły. Okazją do weryfikacji programów są audyty wewnętrzne przeprowadzane przez WZOJK, bądź wprowadzanie zmian programowych w specjalizacjach, jak i inne czynniki, np. zachowanie kompatybilności z programami studiów jednostek, z których studenci przyjmowani są na studia magisterskie z naboru zewnętrznego. Np. w przypadku II studenci (zwłaszcza etnolingwistyki oraz językoznawstwa i nauki o informacji) przyjmowani na drugi stopień spoza II, są poddawani testom weryfikującym, które decydują o możliwości kontynuowania studiów w zakresie filologii związanej z określonymi językami specjalności. II oraz IFG sygnalizują również modyfikację części programu studiów jako odpowiedź na zmieniające się potrzeby rynku pracy oraz malejące zainteresowanie absolwentów studiów I stopnia studiami magisterskimi, kierując się przy opracowywaniu programów również możliwościami współpracy z podmiotami gospodarczymi.

IV. Wnioski z audytów wewnętrznych przeprowadzonych w roku 2016

Na Wydziale Neofilologii przyjęto zasadę audytów wewnętrznych. W roku 2016 audyt objął następujące jednostki: Katedrę Skandynawistyki, Instytut Filologii Germańskiej, Katedrę Ekokomunikacji oraz Wydziałowe Studium Kształcenia Tłumaczy. (W roku 2017 przeprowadzono dodatkowy audyt uzupełniający w dziewięciu jednostkach WN, jego wyniki zostaną przedstawione odrębnym sprawozdaniem p. Dziekanowi oraz uwzględnione w przyszłorocznym sprawozdaniu.) Poniższe uwagi dotyczą roku ubiegłego, za który jest składane niniejsze sprawozdanie.

Na podstawie audytu sformułowano określone wnioski ogólne odnośnie do **programów kształcenia**, które z perspektywy roku 2017 należy przedstawić następująco:

1. Należałoby ujednoczyć wymóg dla wszystkich jednostek, **w jakiej formie powinien być dostępny program studiów** – zgodnie z Uchwałą nr 28/2016/2017 Senatu Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu z dn. 30 stycznia 2017 r. (w momencie przeprowadzania audytu była to Uchwała nr 165/2014/2015 Senatu z dn. 24 listopada 2014 r.) z wszystkimi elementami, które przewiduje § 11, takimi jak 1) informacje podstawowe, 2) moduły, 3) plan studiów, 4) sumaryczne wskaźniki ilościowe (ECTS), 5) tabela weryfikującą realizację efektów kształcenia 6) wymiar, zasady i forma odbywania praktyk. Należałoby określić, czy ma to być zbindowana forma drukowana czy też zlinkowana elektroniczna (tak aby ułatwić osobie zainteresowanej swobodne poruszanie się po całości programu/ programów). Należałoby też sprecyzować na poziomie Wydziału, w jakiej formie i stopniu, powinny zostać opracowane podpunkty **k) oraz l)** informacji podstawowych, a chodzi mianowicie o: „k) analizę zgodności zakładanych efektów kształcenia z

potrzebami rynku pracy, 1) możliwości zatrudnienia (typowe miejsca pracy) i kontynuacji kształcenia przez absolwentów”

Należy jednak zaznaczyć, że podanie niektórych z wymienionych informacji nie było dotąd możliwe. Zgodnie z informacją uzyskaną w Biurze Karier UAM, program badania karier absolwentów jest dopiero na etapie wdrażania. Wykorzystanie danych o losach absolwentów poszczególnych wydziałów UAM będzie możliwe dopiero w kolejnym roku akademickim.

W audytowanych jednostkach stwierdzono pewne braki w opisie Programów studiów (Ustawa jw. § 11), tu w punkcie 1) informacji podstawowych, należy zwrócić uwagę np. na „j) uzasadnienie koncepcji i celu kierunku studiów w oparciu o prowadzone w jednostce badania naukowe, analizę możliwości kadrowych i finansowych, zgodności z misją uczelni i jej strategią rozwoju”.

Inne szczegółowe uwagi odnośnie programów zostały przekazane kierownikom poszczególnych audytowanych jednostek w kwietniu 2016 roku w formie ustnej. W celu weryfikacji wyników audytu z roku 2016 przekazano wyniki kierownikom (ze względu na początek nowej kadencji – nowym osobom na tych stanowiskach) w lutym 2017 podczas audytu uzupełniającego z prośbą o przyjęcie do wiadomości i ewentualne ustosunkowanie się.